

Mladina in avtoriteta.

Vsaka oblast je od Boga.
Sv. Pismo.

II.

Različni so faktorji, ki vedoma ali nevedoma rušijo duhovsko in posvetno avtoriteto. Tukaj jih ne bomo strogo ločili v one, ki delajo to namenoma, v one, ki delajo to le zastran navade in one, ki so samo slepo orodje drugim. Nam je poštovati samo dejstva in iz njih kazati na pogubne posledice. Naposled nam je tudi povsem isto, če je zapeljal ljudstvo pristni framason, rdeč socijalni demokrat ali samo zaslepljenec, kateremu so vrgli preko oči mrežo nejasnih pojmov, najčešče pa mrežo, skozi katero se mu blesti zlató. Ko je ljudstvo zapeljano, ondaj mu ne koristijo takšna raziskavanja.

Nisem pa hotel trditi, da le framasonska družba in njeni trabantje delujejo s takšnimi sredstvi, kakoršna spoznamo v pogubnem nasvetu, češ: boj se oblasti, ker ima moč oškodovati te na osebni prostosti, moč celo, da ti vzame življenje. Takšni nazori so razširjeni že dandanes iz krogov različnih novodobnih, brezverskih društev med ljudstvom. Morda tle v narodih že od pamtiveka, danes so dobili le novi eri primerno hrano, drugačno obliko, ideja sama je pa tako stara kot človeški rod.

Nekaj primerov!

Izraelci so godrnjali zoper Boga in njegove postave, kolikorkrat se jim je godilo slabo; odpadli so pa le tedaj, ko se jim je godilo predobro. — Judje so za Kristusovih časov le nevoljno nosili jarem rimskega gospodstva, a bali so se javno nasprotovati. Sodimo pa lahko, da se je to vršilo tajno, ker se je vsled občnega upora natanko izvršilo Odrešenikovo prerokovanje glede na razdejanje Jeruzalema. Tekli so potoki krvi, a ljudstvo je padlo v verige.

Martin Luter je začel naravnost tresti cerkveno avtoriteto na papežu samem trdeč, da se sklicuje na boljše poučenega papeža, ker tedanji ni dovolj poučen. — Francoski veliki prevrat se je začel s skrivnim in javnim zabavljanjem proti dvorskim krogom, proti oblastim in slednjič proti kralju. Vse so prevrgli, in konec splošnega razdejanja je bilo zopet kraljestvo.

Nekedaj avstrijski deli solnčne Italije so se združili z materjo zemljo uprav po tem potu. Začelo se je zabavljanje proti državni oblasti, in ko je bilo ljudstvo pridobljeno za ta korak, navdušali so ga za ideal skupne domovine.

Toda upornost proti avtoriteti se ne seje povsod tako na debelo, ona ima korenine — kakor smo že omenili — često v viru človeške družbe, namreč v družini. Tam, kjer roditelja nista složna ter niti vpricho svojih otrok ne moreta prikrivati svojih slabosti, namreč se

zjedata, prepirata, očitata storjene in ne storjene grehe, tam je avtoriteta starišev — pod ničlo. Nesmisel je potem zahtevati, da bi jih spoštovali otroci ter se pokorili moralni moči njihove besede, ko vedo do pičice vse slabosti in vso preteklost očeta in matere, ki mu niti pozneje nista mogla z lastnim vzgledom, s spoštovanjem drug družega pokazati spoštovanja do samih sebe. Zaman je vsaka misel, zaman trud, da bi potem vcepili otroku takšno spoštovanje morda s kruto silo. „Gotova resnica je, da se nikoli bolj ne goji vpornost kot z zahtevanjem slepe pokorščine.“

Kakšen križ je s tako deco v šoli, to vemo mi: učitelji in duhovniki najbolje, in redki so oni otroci, v katerih bi verski nauki, šolska vzgoja, šolski red in poznejši vzgledi popravili to, kar so na njih skazili roditelji sami z brezbržnostjo in nebrzdanjem svoje jeze, najčešče pa — jezika, ki hoče biti svoboden. — Šola ima lep namen vzgajati mladino duševno in telesno, toda ta namen je tako idealen, da bi bil dosežen šele potem, ko bi v to delovali nepregrešljivo, vstrajno in po najboljših močeh vsi oni faktorji, ki so s šolo v dotiki, namreč: domača hiša, cerkev in vse javno življenje. A, pomislimo samo glede zadnjega činitelja, koliko je v življenju slučajev, kjer vidijo otroci, kolika razlika, koliko nasprotstvo je med temi slučajji in učiteljevimi ali katehetovimi nauki. Mladina, videča toliko slabih vzgledov, čudo da res ne podivja. — Nedostaje nam prostora in časa, da bi navajali vzgleda zato; saj jih pozna vsakdo, ki ima količkaj posla z vzgojo otrok. Verba movent — v šoli na dobro, exempla trahunt — zunaj šole na slabo. Otroški duh je pa sploh bolj dovzeten za slabo.

Tisto neprestano zbadanje posamičnih članov učiteljskega stanu ali skupnega učiteljstva, tisto ščipanje duhovščine, ki je posredno ali neposredno v zvezi s šolo, ne povikšuje avtoritete omenjenih stanov. Ko bi bilo mogoče in ko bi res kaj pomagalo, prosil bi vsak vzgojitelj mladine vse takšne grobokope po vrsti in s povzdignjenimi rokami: „Nikar, prijatelji, nikar tako! S tem izpodkopavate avtoriteto nam, pa tudi državi in sebi. Gorje ljudstvu, ki ne pozna višje moči od jeklene sile — v imenu svobode.“

Često slišimo zagovarjanje: saj mi ne sunničimo, ne napadamo skupnosti, marveč le posamezne osebe. Ta izgovor je jalov. Prašanje se namreč upira, če je mogoče v tem oziru popolnoma ločiti službo oziroma urad od osebe, ki jo opravlja. Kar zagreši oseba kot taka, to nikakor ni stanu v čast; kar pa zagreši oseba kot javni faktor, ud svojega stanu, to mu naravnost izpodmika podlago avtoritete. In slednjič: ali mora res vse v javnost, koliko krivičnih dlak je na kom, ali se mora res umikati osebna korist in nasprotstvo občemu blagru?

Poleg tega so naše skromne misli o integriteti katerega koli stanu takšne, da kolikor trpe posamni člani, trpi posredno ves stan.

Dostikrat bi bilo bolje, da bi si marsikedo — kakor pravi narod — obesil stot na jezik, kakor pa izusti besedico proti onim stanovom, ki so s šolo v neposredni dotiki.

Nam je namreč izročena neuka mladina, mi ji moramo v mlada srca vcepiti strah božji, ljubezen do bližnjega in spoštovanje vseh božjih in človeških naprav. Nam je torej potrebna moralna moč, ker brez nje ni mogoče premagati težav in zaprek, ki se javljajo med šolo in društvenim življenjem, kar smo že omenili zgoraj. Sedaj pa poštovajmo razmerje, kakoršno je med učiteljem in človeško družbo dandanes, med šolskimi ter verskimi nauki in javnim življenjem, potem pridite vi, grobokopi avtoritete, ki se slepo zaganjate v organizacijo onega stanu, ki ima v rokah vzgojo mladine, uničite nam še to trohico avtoritete, pa le učite sami, zakaj uničili ste podlago človeški družbi. Mari bo potem svobodna? Ako že mora priti trda beseda sem in tja — *homines sumus* — zgodi se povsod tako, da o tem ničesar ne izve mladina. „Gorje človeku, po katerem pride pohujšanje.“ — Svoboda, jasna kot solnce, bo potem obsijala naš rod.

(Konec prih.)

Ivo Trošt.

Vpliv vzajemnega postopanja učiteljstva na isti šoli na otroško vzgojo.

Učiteljski stan ima vzvišeno nalogo otroške vzgoje. Da pa bode naše delovanje donášalo trudu primeren sad, treba je, da postopajo vzgojitelji vzajemno, jedinstveno. Veliko se je vže govorilo, razpravljalo in pisalo o potrebi vzajemnosti med šolo in domom. Danes naj mi bo dovoljeno nekaj besed izpregovoriti o vzajemnosti učiteljstva in njenem vplivu na vzgojo šolske mladine.

Kar je v obitelji oče, to je v šoli učitelj. On vzgaja pred vsem s svojim ugledom; ta je osnovan na spoštovanji. V šoli morajo otroci učitelja pred vsem spoštovati. Blagor mu, ako si more pridobiti ljubezen svojih učencev. Učitelj postane vzor, katerega učenec posnema in si ga v marsikaterih položajih za vzgled vzame. Kaj pa na šolah, kjer deluje več učiteljev? Tedaj mora biti vsak posebej in vsi skupaj tak vzor v posnemanje šolski mladini. To se pa doseže le s tem, da stoje učitelji med seboj v popolnem soglasji, da jeden ne razruši, kar drugi zgradi. Jedinstvenosti je treba ne le v vzgojnih načelih, temveč tudi v izbiranju sredstev in v vnanjem postopanju. Taka vzajemnost vzbuja v učencu množico lastnosti, katerih mu je treba, da doseže